

Sygn. akt XXVIII C 13705/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 grudnia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Aleksandra Błażejewska-Leoniak

Protokolant: Jakub Niedziałkowski

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2023 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa M. G. (1), A. K. i M. G. (2)

przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zawartej pomiędzy powodami M. G. (1), A. G. (obecnie K.) i M. G. (2) a Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. w dniu 28 sierpnia 2007r.;

II. zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda M. G. (1) i na rzecz powódki A. K. kwoty po 152 257,20 zł (sto pięćdziesiąt dwa tysiące dwieście pięćdziesiąt siedem złotych i dwadzieścia groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 listopada 2021r. do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w zakresie żądania głównego w pozostałej części;

IV. zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda M. G. (1) kwotę 4 651 zł (cztery tysiące sześćset pięćdziesiąt jeden złotych), na rzecz powódki A. K. kwotę 3 800 zł (trzy tysiące osiemset złotych) i na rzecz powódki M. G. (2) kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset złotych), wszystkie kwoty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt XXVIII C 13705/21

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 30 września 2021r. (data nadania) skierowanym przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. M. G. (1), A. G. i M. G. (2) wnieśli o ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) zawarta w dniu 28 sierpnia 2007r. pomiędzy powodami a pozwanym jest nieważna oraz zasądzenie od pozwanego solidarnie (ewentualnie łącznie) na swoją rzecz kwoty 304 514,40 zł jako zwrotu świadczeń nienależnych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25 września 2021r. do dnia zapłaty.

Ponadto powodowie zgłosili żądanie ewentualne szczegółowo opisane w pkt II. petitum pozwu.

Powodowie wnieśli również o zasądzenie od strony pozwanej na solidarnie (ewentualnie łącznie) na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej w kwocie 153 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

(pozew k. 3-68v.)

W odpowiedzi na pozew z dnia 8 grudnia 2021r. (pozew doręczony 9 listopada 2021r.) pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczeń powodów dochodzonych pozewem. Zakwestionował brak statusu konsumentów po stronie powodowej. Pozwany powołał się również na art. 5 k.c. oraz art. 409 k.c. oraz na art. 411 pkt. 1 k.c.

(odpowiedź na pozew k. 209-350)

Na rozprawie w dniu 10 października 2023r. strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska wyrażone w sprawie. Pełnomocnik powodów oświadczył, że między powodami nie zachodzi solidarność.

Powodowie po pouczeniu przez Przewodniczącą oświadczyli, że wyrażają wolę ustalenia nieważności umowy, uważając, że jest to dla nich korzystne rozwiązanie i nie akceptują abuzywnych postanowień umowy.

(protokół rozprawy z dnia 10.10.2023r. k. 544-549 płyta CD k. 550)

Do czasu zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie.

(protokół rozprawy z dnia 01.12.2023r. k. 566-566v. płyta CD k. 567)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) potrzebowali kredytu na zakup domu jednorodzinny. Powodowie M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) udali się do firmy (...), w której obsługiwał ich G. D.. Powodom M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) zaproponowano kredyt indeksowany do CHF w pozwanym banku. Powódka M. G. (2) miała być też stroną umowy kredytu, aby zwiększyć zdolność kredytową powodów M. G. (1) i A. G. (obecnie K.). Powodów zapewniano, że będzie to dla nich najbezpieczniejszy kredyt z uwagi na niską ratę. Ponadto przedstawiono im wykres historyczny zmian kursu CHF, z którego wynikały nieznaczne wahania kursowe. Ponadto nie przedstawiono im symulacji zmian CHF w przyszłości i wpływu tych zmian na wysokość raty i całego zadłużenia. Powodowie rozumieli, że zmiana kursu CHF wpłynie na wysokość raty, ale nie wiedzieli, że rata może, aż tak wzrosnąć i wpłynie to również na wysokość całego zadłużenia. Nie omówiono z powodami kwestii ustalania kursów walut w tabeli kursowej. Nie zaproponowano im spłaty rat w CHF.

(zeznania powodów: M. G. (1) k. 546-548, A. K. k. 548, M. G. (2) k. 548)

Powodowie w dniu 7 maja 2007r. podpisali „Informację dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”, w której opisane było ryzyko kursowe i ryzyko zmian stóp procentowych, z którym należało się zapoznać przed wyborem waluty kredytu. W ww. informacji wskazano, że wybierając zadłużenie w walucie obcej, kredytobiorcy korzystają z niższego oprocentowania kredytu i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu w porównaniu z kredytem złotowym z uwagi na znaczne różnice w wysokości stawek referencyjnych. W informacji podkreślono, że zaciągając zobowiązanie w walucie obcej, kredytobiorcy narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych, które sprawia, że zarówno rata spłaty, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. W informacji wskazano również, że zarówno w przypadku kredytów złotych jak i walutowych, oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową, kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych. Wyjaśniono także, że ryzyko zmiany stóp procentowych oznacza, iż w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej, wyższe będzie oprocentowanie kredytu i wzrośnie wysokość miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej. W informacji tej znalazły się również przykłady: wysokości raty kapitałowo-odsetkowej przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy procentowej, wysokości raty kapitałowo – odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa kredytu w CHF jest równa stopie procentowej kredytu w PLN, a kapitał jest większy o 20%; wysokości raty kapitałowo – odsetkowej przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym

kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy tj. o 10,9 %, wysokości raty kapitałowo – odsetkowej, przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400 pb oraz wysokości raty kapitałowo – odsetkowej przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy tj. o 1,1158 p.p.

(Informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej k. 404-404v.)

W dniu 29 czerwca 2007r. M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) oraz w dniu 2 lipca 2007r. M. G. (2), ubiegając się o kredyt, złożyli w pozwanym banku wniosek kredytowy, w którym wnioskowali o kwotę kredytu w wysokości 550 000 zł na okres 540 miesięcy. Jako walutę kredytu zaznaczyli CHF. Wybrali system rat równych. Powodowie wskazali, że są zatrudnieni na podstawie umowy o pracę na czas określony i nie prowadzą działalności gospodarczej.

(wnioski kredytowe k. 375-377, k. 377v.-379v.)

Następnie, po uzyskaniu decyzji kredytowej M. G. (1), A. G. (obecnie K.) i M. G. (2), działając jako konsumenci, zawarli w dniu 28 sierpnia 2007r. z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę o kredyt hipoteczny nr (...). Przy zawarciu umowy wykorzystano wzorzec umowy stworzony przez bank. Natomiast powodowie nie negocjowali kwestionowanych postanowień umownych. Powodowie negocjowali wysokość marży i prowizji. Powodowie otrzymali umowę kredytu w dniu jej podpisania.

W § 1 ust. 1 umowy widniało oświadczenie kredytobiorcy, że otrzymał Cennik Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna oraz Regulamin, obowiązujący w dniu zawarcia umowy, zapoznał się z nimi i akceptuje postanowienia w nich zawarte.

Zgodnie § 2 ust. 1 ww. umowy o kredyt hipoteczny bank udzielił powodom kredytu w kwocie 540 700 zł. Postanowienie § 2 ust. 2 stanowiło przy tym: Kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysłała do Kredytobiorcy pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowej.

Celem kredytu był zakup gotowego domu na rynku wtórnym (kwota 520 000 zł) oraz refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe (kwota 20 700 zł) (§ 2 ust. 3).

Przedmiotem kredytowania była nieruchomość położona w miejscowości J. 43c (§ 2 ust. 4).

Okres kredytowania określono na 540 miesięcy, w tym liczba miesięcy karencji: 0 licząc od dnia wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy (§ 2 ust. 6). Wypłata kredytu miała nastąpić jednorazowo, na rachunek bankowy zbywcy kredytowanej nieruchomości oraz na rachunek bankowy kredytobiorcy (§ 3 ust. 1 i 2).

Jednym z warunków uruchomienia kredytu/pierwszej transzy kredytu było dostarczenie do banku potwierdzenia przystąpienia do ubezpieczenia grupowego w (...) S.A. nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia od ognia i zdarzeń losowych na minimalną sumę ubezpieczenia 540 700 zł oraz potwierdzenia przystąpienia przez M. G. (2) do ubezpieczenia grupowego na życie (...) S.A. na sumę ubezpieczenia nie niższą niż 189 245 zł, potwierdzenia przystąpienia przez A. G. do ubezpieczenia grupowego na życie (...) S.A. na sumę ubezpieczenia nie niższą niż 108 140 zł oraz potwierdzenia przystąpienia przez M. G. (1) do ubezpieczenia grupowego na życie (...) S.A. na sumę ubezpieczenia nie niższą niż 243 315 zł (§ 3 ust. 3).

Zgodnie z § 4 ust. 1 umowy od kwoty udzielonego kredytu bank pobierał jednorazową bezzwrotną prowizję w wysokości 4 595,95 zł płatną przed uruchomieniem kredytu lub jego pierwszej transzy. Bank przed uruchomieniem środków miał pobrać należną mu kwotę prowizji z wskazanego rachunku kredytobiorcy (ust. 2 zd. 2)

Paragraf 5 ust. 3 stanowił, że kredytobiorca oświadcza, że wraz z wnioskiem kredytowym otrzymał pismo „Informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej” i zapoznał się z nim.

W świetle postanowień umowy, oprocentowanie kredytu było zmienne, przy czym zaznaczono, że kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych, co oznacza, że w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej wyższe będzie oprocentowanie kredytu i wzrośnie wówczas wysokość miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej (§ 6 ust. 1, 2). Dalej wskazano, że oprocentowanie kredytu wynosi 3,9500 % w stosunku rocznym, na które składała się stopa referencyjna LIBOR 3M (CHF) obowiązująca w dniu sporządzenia umowy i stała marża banku w wysokości 1,2500 p.p. (§ 6 ust. 3). W ust. 5 określono, że oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3 M (CHF).

W myśl § 7 ust. 1 umowy kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu zgodnie z (...) Banku (...) S.A. W ust. 2 wskazano, że kredyt spłacany będzie w 540 ratach miesięcznych, w tym o rat obejmujących odsetki w okresie karencji spłaty kredytu oraz 540 równych ratach miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek oraz rosnącą część raty kapitałowej. Spłata kredytu miała następować poprzez bezpośrednie potrącanie przez bank należnych mu kwot z rachunku kredytobiorcy w banku o wskazanym w umowie numerze (§ 7 ust. 3).

Natomiast § 9 ust. 1 umowy stanowił, że na zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami została ustanowiona m.in. hipoteka kaucyjna do kwoty 919 190 zł na rzecz banku ustanowiona na kredytowej nieruchomości położoną w miejscowości J., cesja na bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości, o której mowa w § 2, na której zostanie ustanowiona hipoteka, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 umowy oraz cesja na bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorcy, którymi są M. G. (1), A. G. i M. G. (2) zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 umowy.

W § 9 ust. 2 umowy wskazano, że zabezpieczenie kredytu do czasu otrzymania przez bank odpisu z księgi wieczystej nieruchomości, o której mowa w § 2 ust. 5 z prawomocnym wpisem pierwszej hipoteki/hipotek, o których mowa w ust. 1 na rzecz banku będzie stanowić ubezpieczenie kredytów zabezpieczonych hipotecznie na podstawie umowy zawartej przez bank z Towarzystwem (...) S.A.

Z kolei ust. 3 umowy określał, że kredytobiorca zobowiązany jest do zwrotu bankowi kosztów składki ubezpieczeniowej wnoszonej przez bank w związku z tym ubezpieczeniem. Miesięczna opłata z tytułu refinansowania składki ubezpieczeniowej wynosiła $1/12$ z 0,81 % kwoty przyznanego kredytu (co stanowiło kwotę 381 zł) przy uwzględnieniu kursów waluty obcej, do jakiej kredyt jest indeksowany na pierwszy dzień miesiąca, w którym została sporządzona umowa kredytowa wg (...) Banku (...) S.A.

Zgodnie zaś z § 9 ust. 4 umowy, bank pobierał opłatę, wynikającą z kosztów ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki z dołu, poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN Kredytobiorcy 8-go dnia każdego miesiąca, począwszy od następnego miesiąca po dacie uruchomienia kredytu lub jego pierwszej transzy.

Dodatkowym zabezpieczeniem kredytu, do czasu gdy saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu stanie się równe lub niższe niż 43 560 zł, stanowiło ubezpieczenie kredytów hipotecznych z niskim udziałem własny kredytobiorcy na podstawie umowy zawartej przez Bank (...) S.A. w (...) S.A. (ust. 7). Natomiast w ust. 8 widniał zapis, że kredytobiorca zobowiązany jest do zwrotu bankowi kosztów ubezpieczenia w wysokości 3 975 zł za pierwszy 36-miesięczny okres

trwania ochrony ubezpieczeniowej. Z kolei ust. 9 stanowił, że jeśli w ciągu 36 miesięcy ochrony ubezpieczeniowej saldo zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu nie stanie się równe lub niższe niż 432 560 zł kredytobiorca był zobowiązany do zwrotu kosztów ubezpieczenia za kolejny 36-ty miesięczny okres udzielonej bankowi przez (...) S.A. ochrony ubezpieczeniowej.

(zeznania powodów: M. G. (1) k. 546-548, A. K. k. 548, umowa o kredyt hipoteczny k. 72-74v., decyzja kredytowa k. 380-384v., wiadomość e-mail k. 385-385v.)

Integralną częścią umowy był zgodnie z § 11 ust. 2 Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A, Pełnomocnictwo do wykonywania czynności w imieniu Kredytobiorcy oraz Cennik Kredyt Hipoteczny/Pożyczka Hipoteczna.

Zgodnie z § 2 pkt 19 kredyt w walucie obcej to kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej wg Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w banku.

Z kolei § 3 ust. 1 regulaminu stanowił, że kredyt udzielony jest w PLN. Kredyt może być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w banku (...) (ust. 2).

Z § 5 ust. 16 pkt 1 i 2 ww. regulaminu wynikało, że w przypadku kredytu w walucie obcej wnioskodawca we wniosku o udzielenie kredytu określa kwotę w PLN z zaznaczeniem waluty wnioskowanego kredytu. Kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymiernych i jest udzielany w złotych polskich. W umowie kredytowej kwota kredytu jest określana w PLN. Z punktu 3 wynikało, że uruchomienie środków następuje w sposób określony w dyspozycji uruchomienia kredytu, po jej akceptacji przez bank.

Składki z tytułu umów ubezpieczenia na życie oraz ubezpieczenia nieruchomości i/lub budowy należne zakładowi ubezpieczeń, z którym bank zawarł umowę o współpracy, bank pobierał co miesiąc, przy czym pierwsza składka pobierana była w dniu wypłaty kredytu lub pierwszej transzy, a kolejne składki 5. dnia każdego miesiąca, poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy, chyba że Ogólne warunki ubezpieczenia stanowiły inaczej (§ 7 ust. 3).

Z kolei § 7 ust. 6 pkt 2) stanowił, że opłata dotycząca refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego określona jest w cenniku obowiązującym w dacie zawarcia umowy kredytu. Podstawa wyliczenia opłaty określana jest w następujący sposób: dla kredytów w walucie obcej dla celów wyliczenia składki przyjmowana jest kwota udzielonego kredytu wyrażona w PLN wyliczona według kursów waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w banku:

a) w pierwszym dniu roboczym miesiąca w którym sporządzona została umowa kredytu w przypadku nowych kredytów,

b) w ostatnim dniu roboczym miesiąca ochrony ubezpieczeniowej – w przypadku przedłużenia ochrony na okres kolejnych 36 miesięcy zgodnie z wzorem:

podstawa wyliczenia opłaty=[(kwota kredytu w PLN/kurs kupna dewiz)* kurs sprzedaży dewiz]- 80% wartości nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu

Bank pobierał opłatę, wynikającą z kosztu ubezpieczenia niskiego wkładu poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy w dniu uruchomienia środków z kredytu za pierwszych 36 miesięcy trwania umowy kredytowej (§ 7 ust. 7).

W § 7 ust. 10 regulaminu wskazano, że opłata dotycząca refinansowania kosztów ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki określona była w cenniku obowiązującym w dniu zawarcia umowy kredytu. W przypadku kredytu w walucie obcej dla celów wyliczenia opłaty przyjmowana była kwota udzielonego kredytu wyrażona w PLN wyliczona według wartości kursów waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w banku:

- a) w pierwszym dniu roboczym miesiąca, w którym zawarta została umowa kredytu - w przypadku nowych kredytów,
- b) w ostatnim dniu roboczym miesiąca ochrony ubezpieczeniowej - w przypadku przedłużenia ochrony na okres kolejnych 12 miesięcy zgodnie z wzorem:

postawa wyliczenia opłaty = (kwota kredytu w PLN/kurs kupna dewiz)* kurs sprzedaży dewiz.

Bank pobierał opłatę, wynikającą z kosztu ubezpieczenia kredytu do czasu ustanowienia hipoteki poprzez automatyczne obciążenie rachunku w PLN kredytobiorcy co miesiąc, począwszy od następnego miesiąca po dacie uruchomienia kredytu lub pierwszej jego transzy (§ 7 ust. 11).

Z kolei § 8 ust. 3 stanowił, że w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w banku na podstawie obowiązującej w banku (...) z dnia spłaty. Z kolei ust. 4 określał, że w przypadku kredytu w walucie obcej kredytobiorca może zastrzec w umowie kredytu, iż bank będzie pobierał ratę spłaty z rachunku w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany, o ile ten rachunek jest dostępny w aktualnej ofercie banku.

(regulamin k. 353-362, cennik k. 372-372v.)

Załącznikiem nr 3 do umowy kredytu było Pełnomocnictwo, w którym powodowie udzielili Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. pełnomocnictwa z prawem pełnej substytucji dla upoważnionych pracowników banku do wykonywania w okresie obowiązywania przedmiotowej umowy wymienionych w pełnomocnictwie czynności, wśród których było m.in. przystąpienie do umowy zbiorowego ubezpieczenia budynków i lokali mieszkalnych –osób fizycznych zawartej pomiędzy (...) S.A. a Bankiem (...) S.A. oraz dokonywania cesji praw do odszkodowania z tej umowy ubezpieczenia na rzecz banku oraz pobierania z rachunku bankowego prowadzonego przez pozwany bank środków pieniężnych z zaliczeniem ich na spłatę wymagalnych zobowiązań z tytułu kredytu, odsetek, prowizji i innych opłat oraz składek na ubezpieczenie.

(pełnomocnictwo k. 374-374v.)

W umowie ani w załącznikach do umowy, w tym w regulaminie, nie zawarto definicji pojęcia (...) Banku (...) S.A. Nie wskazano także, w jaki sposób bank ustalał kursy walut publikowane w tabelach.

(okoliczność bezsporna)

Kredyt został wypłacony zgodnie z postanowieniami umowy w wysokości 540 699,99 zł, co stanowiło równowartość kwoty 238 488 CHF.

Umowa nie została wypowiedziana przez żadną ze stron i nie została też przez strony rozwiązana.

(okoliczności bezsporne, zaświadczenie o udzieleniu kredytu hipotecznego k. 147-147v., dyspozycja wypłaty środków z kredytu k. 402)

W dniu 27 marca 2013r. strony zawarły aneks nr (...) do umowy kredytu na podstawie, którego wprowadzono nowy harmonogram spłat według pozostającej do spłaty na dzień zawarcia aneksu wymagalnej i niewymagalnej kwoty kapitału i odsetek. Na mocy aneksu wskazano, że kredyt miał być spłacany w 474 równych ratach miesięcznych, płatnych ostatniego dnia miesiąca, które zawierają malejącą część odsetek i rosnącą część raty kapitałowej, w tym:

- a) od dnia 31 marca 2013r. do dnia 31 sierpnia 2013r. w wysokości 280 CHF,
- b) od dnia 30 września 2013r. do dnia 31 sierpnia 2052r. na poziomie wynikającym z podziału pozostałej do spłaty kwoty.

Na mocy aneksu ustalono, że pierwsza rata od dnia obowiązywania aneksu przypadnie na dzień 31 marca 2013r. Natomiast ostateczna spłata kredytu nie ulega zmianie.

(aneks nr (...) k. 386)

W dniu 14 sierpnia 2013r. strony zawarły porozumienie dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

(porozumienie k. 77-78 i k. 351-352)

W dniu 20 grudnia 2016r. strony zawarły Aneks do umowy kredytu, na podstawie którego bank miał pobierać prowizji za zwiększone ryzyko banku z tytułu występowania niskiego wkładu własnego. Jednocześnie z umowy skreślono § 9 ust. 7, 9 i 10.

Ponadto w § 2 umowy kredytu dodano zapis, że kurs wymiany walut obcych, na podstawie którego przeliczane są na złote polskie zobowiązania kredytobiorcy wyrażone w walucie obcej, podawany jest w Tabeli Kursów Walut Obcych Banku. Podstawą do ustalania kursów kupna i sprzedaży zawartych w tabeli kursów walut obcych banku jest kurs bazowy, stanowiący średnią arytmetyczną z ofert kupna i ofert sprzedaży tej waluty oferowanych przez profesjonalnych uczestników rynku walutowego i podanych na stronie serwisu (...) w chwili tworzenia Tabeli Kursów Walut Obcych. Wartości kursu kupna i wartości kursu sprzedaży z tabeli kursów walut obcych mogą odbiegać od kursu bazowego o nie więcej niż 10%. Tabela Kursów Walut Obcych tworzona była przynajmniej raz dziennie każdego dnia roboczego. Pierwsza Tabela Kursów Walut Obcych tworzona była pomiędzy godziną 8:00 a godziną 10:00 danego dnia. Tabela Kursów Walut Obcych publikowana była każdorazowo na stronie (...). W przypadku, gdy Tabela Kursów Walut Obcych tworzona była w danym dniu co najmniej dwukrotnie, do ustalenia wysokości zobowiązania wyrażonego w walucie obcej przyjmowany był kurs sprzedaży dewiz dla danej waluty najkorzystniejszy dla kredytobiorcy spośród kursów sprzedaży dewiz obowiązujących w banku w dniu przeliczania zobowiązania na złote polskie. W przypadku wcześniejszej spłaty kredytu miał być to najkorzystniejszy kurs sprzedaży dewiz spośród kursów obowiązujących w banku danego dnia do chwili złożenia dyspozycji wcześniejszej częściowej spłaty.

Ustanowiono, również że postanowienia Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. odnoszące się do opłaty z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu nie mają zastosowania do umowy.

(aneks k. 387-387v.)

W dniu 23 stycznia 2017r. strony zawarły kolejny aneks na podstawie, którego wprowadzono nowy harmonogram spłat według pozostającej do spłaty na dzień zawarcia aneksu wymagalnej i niewymagalnej kwoty kapitału i odsetek. Na mocy aneksu wskazano, że kredyt miał być spłacany w 427 równych ratach miesięcznych, w tym:

a) od dnia 28 lutego 2017r. do dnia 31 lipca 2017r. ustala stałą wysokość rat w wysokości 300 CHF miesięcznie,

b) od dnia 31 sierpnia 2017r. do dnia zakończenia umowy kredyt spłacany miał być spłacany w równych ratach miesięcznych, które zawierają malejącą część odsetek i rosnącą część raty kapitałowej.

Na mocy aneksu ustalono, że pierwsza rata umowy zmienionej aneksem przypadnie na dzień 28 lutego 2017r. Natomiast ostateczny termin spłata kredytu nie ulega zmianie.

(aneks k. 388)

W dniu 23 lipca 2019r. strony zawarły aneks na mocy, którego skreślono postanowienia dotyczące prowizji. W związku z rezygnacją kredytobiorców z prowizji bank miał nie pobierać opłat z tego tytułu w przyszłości.

(aneks. k. 75-75v. i 389-389v.)

Pismem z dnia 1 grudnia 2015r. powodowie wystosowali do pozwanego reklamację w zakresie, której wniesli o zwrócenie składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w wysokości 8 122 zł wraz z należnymi odsetkami, która została pobrana z naruszeniem warunków umowy. W odpowiedzi na reklamację z dnia 9 grudnia 2015r. pozwany nie uznał roszczenia powodów. Ponadto w dniu 17 grudnia 2015r. powodowie wniesli do Bankowego Arbitrażu Konsumenckiego o rozstrzygnięcie sporu z pozwanym dotyczącego nieuzasadnionego pobrania składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w dniu 31 sierpnia 2010r. oraz o zobowiązanie banku do zwrotu pobranej składki wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 sierpnia 2010r. Pozwany w piśmie z dnia 11 stycznia 2016r. uznał ww. żądanie powodów.

Następnie w kolejnych pismach z dnia 27 czerwca 2016r. i z dnia 8 sierpnia 2016r. powodowie wystosowali do pozwanego reklamacje, żądając niepobierania kolejnych składek z ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Pozwany w pismach z dnia 20 lipca 2016r. oraz z dnia 30 sierpnia 2016r. nie uznał żądań powodów.

(pismo powodów z dnia 01.12.2015r. k. 79, pismo pozwanego z dnia 09.12.2015r. k. 80-81, wnioski powodów do Bankowego Arbitrażu Konsumenckiego k. 82-82v., pismo pozwanego z dnia 11.01.2016r. k. 83, orzeczenie arbitra bankowego k. 84, pismo powodów z dnia 27.06.2016r. k. 87, pismo pozwanego z dnia 20.07.2016r. k. 88-88v. pismo powodów z dnia 08.08.2016r. k. 89-89v. pismo pozwanego z dnia 30.08.2016 k. 91-92)

Pismem z dnia 15 września 2021r. powodowie wezwali pozwanego w terminie 7 dni od otrzymania niniejszego wezwania do zapłaty kwoty 283 501,80 zł pobranej od nich nienależnie przez pozwanego tytułem spłaty rat kredytu w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 5 sierpnia 2021r., a także wszystkich kwot zapłaconych po ww. okresie jako świadczenia nienależne z uwagi na nieważność przedmiotowej umowy kredytu. Pozwany odebrał ww. wezwanie w dniu 17 września 2021r.

(wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania i odbioru k. 93-101)

W dacie zawarcia umowy powodowie M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) pozostawali w związku małżeńskim z ustrojem wspólności majątkowej małżeńskiej i spłat dokonywali z majątku wspólnego. Od maja 2022r. powodowie M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) są rozwiedzeni. Po rozwodzie powodowie M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) spłacali kredyt po połowie.

(zeznania powodów: M. G. (1) k. 546-548, A. K. k. 548)

Powodowie M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 5 sierpnia 2021r. z tytułu przedmiotowej umowy uiszcili na rzecz pozwanego banku łącznie kwotę 304 514,40 zł, w tym kwotę 283 501,80 zł tytułem rat kapitałowo-odsetkowych, kwotę 8844,24 zł tytułem kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (16 844,24 zł - 8000 zł), kwotę 1 143 zł tytułem ubezpieczenia pomostowego oraz kwotę 11 025,36 zł tytułem prowizji za zwiększone ryzyko banku z tytułu niskiego wkładu własnego.

(zaświadczenie k. 106-145)

Powodowie M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) mieszkali kilkanaście lat w kredytowanym domu. Od 2 lat kredytowana nieruchomość jest wynajmowana. W dacie zawierania umowy powodowie nie prowadzili działalności gospodarczej. W latach 2012r. - 2015r. powód M. G. (1) prowadził działalność gospodarczą tj. projektował grafiki komputerowe i wykonywał pracę u klientów. Działalność ta był zarejestrowana pod adresem J., ale tylko w celach korespondencyjnych. Powódka A. G. (obecnie K.) zajmowała się obsługą rachunków (...), ale nie miała do czynienia z kredytami w ramach swoich obowiązków zawodowych.

(zeznania powodów: M. G. (1) k. 546-548, A. K. k. 548, zdjęcia kredytowanej nieruchomości k. 472-490)

Powodowie oświadczyli, że wyrażają zgodę na ustalenie nieważności umowy, uważają, że jest to dla nich korzystne rozwiązanie i nie akceptują abuzywnych postanowień umowy. O tym, że umowa kredytu jest wadliwa powodowie

dowiedzieli się w listopadzie 2020r., gdy zwrócili się do kancelarii prawnej w celu analizy umowy pod kątem jej abuzywności.

(zeznania powodów: M. G. (1) k. 546-548, A. K. k. 548, oświadczenie powodów k. 548)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie powołanych dokumentów związanych z zawarciem umowy kredytu hipotecznego znajdujących się w aktach sprawy. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a w ocenie Sądu nie było podstaw, by poddawać w wątpliwość okoliczności faktyczne wynikające z ich treści. Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że dowody z tych dokumentów tworzą spójny, niebudzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to w pełni zasługujący na wiarę materiał dowodowy.

Sąd uznał również zeznania powodów za wiarygodne w niemal w całości. Powodowie w sposób szczerzy i jasny przedstawili cały proces związany z zawarciem ww. umowy kredytu. Z zeznań powodów M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) wynikało, że zapewniono ich, iż będzie to dla nich najbezpieczniejszy kredyt z uwagi na niską ratę. Ponadto przedstawiono im wykres historyczny zmian kursu CHF, z którego wynikały nieznaczne wahania kursowe. Powodowie M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) wskazali również, że rozumieli, iż zmiana kursu CHF wpłynie na wysokość raty, ale nie wiedzieli, że może, aż tak wzrosnąć i wpłynie to również na wysokość całego zadłużenia. Powódka M. G. (2) przyznała, że uczestniczyła jedynie w spotkaniu, na którym doszło do podpisania przedmiotowej umowy kredytu. Takie zeznania powodów są spójne z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, gdyż poza standardowym oświadczeniem o ryzyku, pozwany nie przedstawił dokumentu, z którego by wynikało, że powodom wytłumaczono jak zmiana kursu CHF w trakcie trwania umowy wpłynie na wysokość ich rat i całego zadłużenia. Sąd nie dał wiary powodom w zakresie, w jakim zeznali oni, że nie negocjowali postanowień umowy. Z przedstawionej bowiem wiadomości e-mail wynikało, że powodom udało się obniżyć wysokość marży i prowizji.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął wnioski stron o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. Było to konsekwencją uznania, iż okoliczności, do których stwierdzenia miał służyć ten wniosek dowodowy, były nieistotne dla wyniku postępowania.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął wnioski stron o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego zgłoszone w pozwie i odpowiedzi na pozew. Strona powodowa wniosła bowiem o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wysokości rat należnych pozwanemu na podstawie umowy kredytu pozbawionej kwestionowanych klauzul indeksacyjnych. Taka ocena w stosunku do wniosku dowodowego powodów wynikała przede wszystkim z tego, że Sąd uznał zawartą przez strony umowę kredytu za nieważną, co przesądzało o uwzględnieniu żądania głównego, a nie ewentualnego. Kwestie odnoszące się do żądania ewentualnego oraz do wykazania zasadności żądania ewentualnego – a temu miał przede wszystkim służyć dowód z opinii biegłego wnioskowany przez stronę powodową – stały się zatem irrelevantne. Z tych samych względów Sąd pominął z prywatne wyliczenia sporządzone przez powodów.

Sąd nie podzielił również argumentacji pozwanego uzasadniającej dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. Dowód taki był nieprzydatny dla rozstrzygnięcia niniejszego postępowania wobec ustalenia, że umowa zawarta między stronami jest nieważna z uwagi na abuzywność zawartych w niej postanowień.

Sąd, ustalając stan faktyczny, nie oparł się na pisemnych zeznaniach świadka J. R. albowiem okoliczności, o których zeznała świadek także nie miały istotnego znaczenia z punktu widzenia rozstrzygnięcia sporu w niniejszej sprawie. J. R. nie pamiętała powodów, nie pamiętała okoliczności zawierania umowy kredytu z powodami. Świadek nie wiedziała jakie informacje zostały przekazane powodom na temat produktu – kredytu hipotecznego, czy powodowie mieli możliwość negocjowania umowy, a takie okoliczności były istotne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 4 i 5 k.p.c. Sąd pominął wniosek o przesłuchanie w charakterze świadka G. D.. Pełnomocnik pozwanego, na rozprawie w dniu 10 października 2023r. został zobowiązany do wskazania aktualnego adresu zamieszkania świadka, pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań ww. świadka. Pismem z dnia 17 października 2023r. pełnomocnik pozwanego wskazał dotychczasowy adres świadka. Wezwanie kierowane do świadka wracało awizowane. Na rozprawie w dniu 1 grudnia 2023r. pełnomocnik pozwanego oświadczył, że wysyłana korespondencja do świadka pozostawała bez odpowiedzi. W rezultacie dowód ten stał się niemożliwy do przeprowadzenia i zmierzałyby jedynie do przedłużenia postępowania.

Sąd pominął na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków J. C. oraz dowodu z zeznań świadka K. M. złożonych w innej sprawie, gdyż ww. świadkowie nie brali udziału w procesie zawierania umowy z powodami. Okoliczności finansowania akcji kredytowej, księgowania kredytów powiązanych z walutą obcą nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miało także znaczenia, czy pozwany bank posiadał jakieś wewnętrzne regulacje dotyczące sposobu ustalania kursów waluty w Tabeli Kursów, skoro poza sporem było, iż w chwili zawierania umowy ustalenia takie nie zostały w niej zawarte, a więc brak było w tym zakresie ustaleń wiążących strony postępowania.

Sąd pominął dowody z dokumentów zapisane na płycie dołączonej do odpowiedzi na pozew oraz dowody z dokumentów wskazanych w pkt IV.1 podpunkt t) do kk) zawarte w pozwie, gdyż ww. dokumenty nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Dowody z dokumentów załączone do pozwu w postaci wykazu prawomocnych wyroków, Sąd potraktował jedynie jako wyraz wzmocniającej argumentację strony powodowej.

Sąd oddalił również wniosek zawarty w pkt V. podpunkty b-f pozwu o zobowiązanie strony pozwanej do przedłożenia dokumentów wskazanych w tym punkcie. Nie miały one bowiem znaczenia dla rozstrzygnięcia wobec uznania, że umowa kredytu jest nieważna.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w zakresie żądania głównego zasługiwało na uwzględnienie niemal w całości.

Na wstępie należy poczynić uwagę, że w uzasadnieniu wyroku nie ma potrzeby czy obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, o ile nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1998 roku, II UKN 282/98, Legalis nr 44600). Celem uzasadnienia wyroku nie jest bowiem ocena stanowisk stron, ale wyjaśnienie motywów rozstrzygnięcia. Dopuszczalne jest rozprawienie się z poszczególnymi zarzutami niejako en bloc, poprzez zaprezentowanie odmiennego zapatrywania w kwestii faktów lub prawa, nie pozostawiające przestrzeni dla racjonalnej obrony pozostałych zarzutów, które – przy uwzględnieniu koncepcji sądu – stają się wówczas bezprzedmiotowe (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2017 roku, VI ACa 1651/15, Legalis nr 1733044). Służyć to będzie także czytelności uzasadnienia i wyводу Sądu.

W pierwszej kolejności należało rozważyć czy strona powodowa posiadała interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego.

Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. istnieje tylko wtedy, gdy powód ochronę swojej sfery prawnej może uzyskać przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Wyrok ustalający musi więc definitywnie zakończyć spór stron co do prawa czy stosunku prawnego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r., II CSK 33/09, LEX nr 515730 i z dnia 19 września 2013 r., I CSK 727/12, LEX nr 1523363). Wprawdzie za dominujący w orzecznictwie należy uznać pogląd, że interes prawny do wytoczenia powództwa o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego w zasadzie nie zachodzi, jeżeli zainteresowany może na innej drodze

osiągnąć w pełni ochronę swoich praw, w szczególności na drodze powództwa o spełnienie świadczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2017 r., V CSK 52/17, LEX nr 2372279 i z dnia 9 stycznia 2019 r., I CSK 711/17, LEX nr 2618479). Samo jednak istnienie możliwości wytoczenia powództwa o świadczenie nie w każdej sytuacji świadczyć będzie o braku interesu prawnego w żądaniu ustalenia. Brak interesu prawnego wystąpi jedynie wówczas, gdy wyrok zasądający świadczenie zapewni pełną ochronę prawną uzasadnionych interesów powoda. Ocena istnienia interesu prawnego musi uwzględniać, czy wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości co do danego stosunku prawnego i czy definitywnie zakończy spór na wszystkich płaszczyznach tego stosunku. Przyjmuje się również, że interes w ustaleniu nieważności umowy jest oczywisty, bez takiego rozstrzygnięcia nie istnieje bowiem możliwość definitywnego zakończenia sporu. Ostateczne rozstrzygnięcie powództwa o ustalenie nieważności części umowy zniesie stan niepewności powodów co do wysokości rat i sposobu rozliczenia umowy (zob. np. wyroki SN: z dnia 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; 19 maja 2022 r., II CSKP 797/22).

Warto podkreślić, że w wyroku z dnia 20 czerwca 2022r., II CSKP 701/22 Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że należy pamiętać, że interes prawny jest zachowany, gdy ze spornego stosunku wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie powództwem o świadczenie nie jest możliwe bądź nie jest jeszcze aktualne. W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał, że strona powodowa ma interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy, skoro uwzględnienie powództwa wywiera przede wszystkim skutki w odniesieniu do obowiązywania umowy na przyszłość, a zatem ma szerszy zakres aniżeli tylko związany z koniecznością dokonania rozliczeń dotychczasowych świadczeń pieniężnych.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego, powodowie mają interes prawny w ustaleniu nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z kwestionowanej umowy w rozumieniu art. 189 k.p.c. Zawarta bowiem między stronami umowa wygenerowała długoterminowy stosunek prawny i ewentualne uwzględnienie roszczeń powodów o zwrot należności spełnionych dotychczas na rzecz banku nie regulowałyby w sposób definitywny wzajemnych relacji stron. Dopiero ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z kwestionowanej umowy przesądza o możliwości żądania zwrotu już spełnionych świadczeń jak i braku obowiązku ich spełniania w przyszłości. Ponadto w niniejszej sprawie, istnieje między stronami spór co do ważności umowy, która nie została jeszcze w całości wykonana, a ponadto z umową obok obowiązku spłaty rat wiążą się także inne obowiązki np. w zakresie utrzymania hipoteki na nieruchomości powodów, to nie może być wątpliwości, że wyłącznie wyrok ustalający może ostatecznie i całościowo usunąć stan niepewności prawnej istniejący między stronami przedmiotowej umowy.

Warto również podkreślić, że z mocy wiążącej wyroku o zapłatę korzysta jedynie rozstrzygnięcie, nie rozciąga się ona na kwestie pozostające poza sentencją, w tym na ustalenia faktyczne i ocenę prawną dotycząca stosunku prawnego zawartą w pisemnych motywach rozstrzygnięcia. Przedmiotem prawomocności materialnej jest jedynie ostateczny rezultat rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do niego doprowadziły. Oznacza to, że sąd nie jest związany ani ustaleniami faktycznymi poczynionymi w innej sprawie, ani poglądami prawnymi wyrażonymi w uzasadnieniu zapadłego wyroku (post. SN z 3.6.2009 r., IV CSK 511/08, L.).

Podsumowując, powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z kwestionowanej umowy, pomimo zgłoszenia żądania o zapłatę.

W ocenie Sądu analiza postanowień zawartej przez powodów umowy kredytu, nie daje podstaw do stwierdzenia, że jest ona sprzeczna z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe (tj. Dz. U. z 2021r. p. (...)) – dalej jako prawo bankowe).

Do elementów przedmiotowo istotnych, wskazanych w art. 69 ust. 1 prawa bankowego należy: zobowiązanie banku do oddania do dyspozycji kredytobiorcy, na czas oznaczony w umowie, określonej kwoty środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zobowiązanie kredytobiorcy do korzystania z kredytu na warunkach określonych w umowie i do zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, w oznaczonych terminach spłaty oraz do zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W przedmiotowej umowie ustalono kwotę kredytu na 540 700 złotych i kwotę tę poddano indeksacji do CHF. Jeżeli bank zobowiązał się do oddania do dyspozycji powodów wyżej oznaczonej sumy w złotych, której wysokość wynika wprost z umowy, to taka kwota może być przeliczona według innej waluty i określonych w umowie zasad.

Strony łączyła umowa kredytu indeksowanego do CHF, który to kredyt udzielany jest w walucie polskiej, przy czym na dany dzień (najczęściej dzień uruchomienia kredytu), kwota kapitału kredytu (lub jej część) przeliczana jest na walutę obcą (według bieżącego kursu wymiany waluty), która to kwota stanowi następnie podstawę ustalania wysokości rat kapitałowo-odsetkowych. Wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych określana jest zatem w walucie obcej, ale ich spłata dokonywana jest w walucie polskiej, po przeliczeniu według kursu wymiany walut na dany dzień (najczęściej na dzień spłaty).

Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r. w sprawie o sygn. akt I CSK 1049/14 stwierdził, iż umowa kredytu indeksowanego mieści się w ramach konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353⁽¹⁾ k.c. w zw. z art. 69 Prawa bankowego). W kolejnych orzeczeniach Sąd Najwyższy podtrzymał to stanowisko. W wyroku z dnia 28 września 2021 r., I CSKP 74/21 ponownie podkreślił, że umowa kredytu wiążąca wysokość udzielonego kredytu oraz wysokość jego spłat z kursem waluty obcej, np. franka szwajcarskiego, nie jest sprzeczna z ogólną konstrukcją umowy kredytu przewidzianą w art. 69 ust. 1 prawa bankowego. Poza tym ustawa z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984), czyli tzw. ustawa antyspreadowa, potwierdziła tylko to, co wcześniej wynikało już z zasady autonomii woli stron (art. 3531 k.c.), a mianowicie, że przed wejściem w życie tej ustawy dopuszczalne było zawieranie umów o kredyt denominowany, jak i indeksowany (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2021 r., sygn. akt I CSKP 55/21, numer 2584569).

Klauzula indeksacyjna jest postanowieniem umownym, które w świetle zasady swobody umów jest dopuszczalne. Uzupełnieniem zasady swobody umów jest przepis art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Takim miernikiem wartości może być również waluta obca, w oparciu o którą nastąpi przeliczenie zobowiązania jednej ze stron umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, Legalis nr 1450586).

Poza tym należy podkreślić, że indeksacja służyła przede wszystkim dostosowaniu waluty zobowiązania kredytobiorcy do przyjętego przez strony oprocentowania ustalanego według wskaźnika – stawki referencyjnej właściwej dla kredytów w CHF to jest LIBOR 3 M CHF.

Nietrafny jest zarzut wskazujący na sprzeczność przedmiotowej umowy z zasadami współżycia społecznego. W orzecznictwie podkreśla się, że za uznaniem czynności prawnej za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego muszą przemawiać szczególne okoliczności. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2017 r., IV CSK 660/16 Sąd ten zwrócił uwagę, że korzystanie z zasad współżycia społecznego jako podstawy uznania czynności prawnej za nieważną wymaga zachowania szczególnej ostrożności. Sąd, przyjmując taką sprzeczność, powinien ustalić, na czym polega ta sprzeczność (jaka konkretnie zasada została naruszona), przez kogo, w jaki sposób i na czym samo naruszenie polega i z jakich przyczyn. W ocenie Sądu Najwyższego sprzeczność czynności prawnej z zasadami współżycia społecznego występuje dopiero wtedy, gdy umowa nie respektuje określonego zakazu znajdującego głębokie uzasadnienie aksjologiczne – moralne, tj. zawiera treść lub cel moralnie zakazany oraz gdy nie zawiera treści wynikającej z normy o charakterze moralnym, np. narusza wolność człowieka. Takich okoliczności zaś powodowie nie wykazali.

Nie ulega natomiast wątpliwości, że przyjęty w umowie mechanizm indeksacji był wadliwy, gdyż pozwalał pozwanemu, poprzez odwołanie do tabel kursowych, kształtować jednostronnie wysokość zobowiązania kredytobiorcy. Skoro w umowie kredytu nie uregulowano kwestii związanych z zasadami ustalania przez pozwanego wysokości kursu CHF, oznacza to, że analizowana umowa odwoływała się do wskaźnika, którego wysokość kształtować mogła bez żadnych ograniczeń jedna ze stron umowy.

Trzeba w tym miejscu odwołać się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2022r., III CZP 40/22, zgodnie z którą sprzeczne z naturą stosunku prawnego kredytu indeksowanego do waluty obcej są postanowienia, w których kredytodawca jest upoważniony do jednostronnego oznaczenia kursu waluty właściwej do wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy oraz ustalenia wysokości rat kredytu, jeżeli z treści stosunku prawnego nie wynikają obiektywne i weryfikowalne kryteria oznaczenia tego kursu. Postanowienia takie, jeśli spełniają kryteria uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne, nie są nieważne, lecz nie wiążą konsumenta w rozumieniu art. 385¹ k.c.

W dalszej zatem kolejności, Sąd dokonał analizy zakwestionowanych postanowień zawartych w § 2 ust. 2 umowy, § 7 ust. 1 umowy oraz § 8 ust. 3 regulaminu umowy pod kątem ich abuzywności.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Zatem przesłankami uznania postanowień umownych za niedozwolone (abuzywne) są:

- a) zawarcie umowy z konsumentem,
- b) kwestionowane postanowienia umowne nie zostały z nim uzgodnione indywidualnie,
- c) nie dotyczą one postanowień określających główne świadczenia stron, pod warunkiem jednak, że postanowienia te zostały sformułowane w sposób jednoznaczny,
- d) kwestionowane postanowienia umowy kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Co do pierwszej przesłanki zawarcie umowy z **konsumentem**, to w ocenie Sądu powodom przysługiwał status konsumenta.

W myśl art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Kwestia braku bezpośredniego związku między dokonaną przez dany podmiot czynnością prawną a jego działalnością gospodarczą lub zawodową jest kryterium najistotniejszym i najbardziej charakterystycznym dla pojęcia konsumenta. Należało zatem rozważyć, czy zawarta przez powódkę umowa kredytu była bezpośrednio związana z prowadzoną przez powódkę działalnością gospodarczą.

Jak wynikało z zeznań powodów M. G. (1) i A. G. (obecnie K.), wzięli oni kredyt na zakup domu jednorodzinnego, który służył im zaspokojeniu ich potrzeb mieszkaniowych. Co prawda powód M. G. (1) prowadził działalność gospodarczą tj. projektował grafiki komputerowe i wykonywał pracę u klientów. Działalność ta był zarejestrowana pod adresem J., ale tylko w celach korespondencyjnych. Ponadto powód zaczął prowadzić działalność gospodarczą dopiero w 2012r. Natomiast na moment zawarcia umowy żadne z powodów nie prowadziło działalności gospodarczej.

W orzecznictwie wskazuje się, że umowa konsumencka z reguły ma zmierzać do zaspokajania potrzeb własnych, osobistych, „prywatnych” podmiotu, jego rodziny, domowników, także przyjaciół lub znajomych lub ma zapewniać funkcjonowanie gospodarstwa domowego - takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 września 2007 r., IV CSK 122/07, OSNC-ZD 2008/3/74.

Dodatkowo należy wskazać, że dla oceny abuzywności wzorca nie mają zatem znaczenia prawne osobiste przynajmniej (wiedza, doświadczenie itp.) osoby zawierającej umowę. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w postanowieniu z dnia 10 czerwca 2021r. C-198/20 wskazał, że jeśli chodzi o pojęcie „konsumenta” w rozumieniu art.

2 lit. b) dyrektywy 93/13, to Trybunał wielokrotnie uściślał, że ma ono charakter obiektywny i jest niezależne od konkretnego zasobu wiedzy, jaki może mieć dana osoba, czy też od posiadanych przez nią w rzeczywistości informacji (wyrok z dnia 21 marca 2019 r., P.

i D., C 590/17, EU:C:2019:232, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo). W tym względzie należy zauważyć, że konsument znajduje się w słabszej pozycji niż przedsiębiorca, zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania, i w związku z tym godzi on się na postanowienia umowne sporządzone uprzednio przez przedsiębiorcę, nie mając wpływu na ich treść (wyrok z dnia 21 marca 2019 r., P. i D., C 590/17, EU:C:2019:232, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo). Z powyższych rozważań wynika, że zakwalifikowanie danej osoby jako „konsumenta”

w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 93/13 nie zależy od jej zachowania, choćby było ono niedbałe, przy zawieraniu umowy kredytu. TSUE w przywołanym postanowieniu stanowczo stwierdził, że ochrona przewidziana w dyrektywie 93/13 przysługuje każdemu konsumentowi, a nie tylko temu, którego można uznać za „właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego przeciętnego konsumenta”.

W dalszej kolejności należało rozważyć, **czy kwestionowane postanowienia umowne były negocjowane indywidualnie.**

Trafnie Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 9 czerwca 2021r. V ACa 127/21 wskazał, że w celu ustalenia czy konkretne postanowienie umowne należy kwalifikować jako „nieuzgodnione (uzgodnione) indywidualnie” należy zbadać, czy konsument miał na treść danego postanowienia „rzeczywisty wpływ” (art. 385¹ § 3 k.c.), co zwykle nie będzie miało miejsca w przypadku postanowień umowy przyjętych z wzorca zaproponowanemu konsumentowi przez przedsiębiorcę. Sąd ten podkreślił, że dla zrealizowania przesłanki rzeczywistego wpływu konsumenta na treść postanowień umownych nie wystarczy wykazanie, że konsument dowiedział się o treści klauzuli w odpowiednim czasie, a strony prowadziły w tym przedmiocie negocjacje. Konieczne jest udowodnienie wspólnego ustalenia ostatecznego brzmienia klauzuli, w wyniku rzetelnych negocjacji w ramach, których konsument miał realny wpływ na treść określonego postanowienia umownego, chyba

że zostało ono sformułowane przez konsumenta i włączone do umowy na jego żądanie. Stanowisko to Sąd Okręgowy w całości podziela. Indywidualne uzgodnienie postanowienia oznacza rzeczywisty i aktywny wpływ konsumenta na daną część umowy, a nie tylko bierną akceptację jego treści.

Ponadto wykazanie faktu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywało, zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. na pozwanym jako stronie, która na ten fakt się powołuje. W świetle zebranego materiału dowodowego pozwany nie wykazał, by powołane postanowienia były przedmiotem indywidualnych uzgodnień. Nie ulega wątpliwości, że pozwany bank przy zawieraniu umowy posłużył się standardowym wzorem umowy. Fakt, że powodowie wskazali we wniosku kredytowym, że wnoszą o udzielenie kredytu indeksowanego do CHF, wskazali wysokość kwoty kredytu oraz okres kredytowania nie oznaczało w żadnym razie, iż kwestionowane postanowienia umowy były negocjowane indywidualnie. Z zeznań powodów M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) wynikało, że nie negocjowali kwestionowanych postanowień umownych. Natomiast z wiadomości e-mail przedstawionej przez pozwanego wynikało, że powodowie negocjowali wysokość marży i prowizji.

Następnie należało ocenić, **czy kwestionowane postanowienia dotyczyły głównych świadczeń stron.**

W ocenie Sądu, postanowienia umowne wprowadzające do umowy klauzulę ryzyka walutowego oraz odnoszące się do przeliczania walut przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu w oparciu o tabele kursowe banku stanowią główne świadczenia stron.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazywał, że jeśli chodzi o kategorię warunków umownych mieszczących się w pojęciu „głównego przedmiotu umowy”

w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, to należy uważać za nie te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę (wyroki: z dnia 3 czerwca 2010 r., (...), C 484/08, pkt 34; z dnia 23 kwietnia 2015 r., V. H., C 96/14, pkt 33).

Z orzecznictwa Trybunału wynika, że klauzule umowne dotyczące ryzyka kursowego, w zakresie, w jakim określają główny przedmiot umowy kredytu, wchodzą w zakres stosowania art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 i nie są jedynie poddawane ocenie, gdy właściwy sąd krajowy uzna, po zbadaniu każdego przypadku z osobna, że klauzule te zostały sporządzone przez przedsiębiorcę w jasny i zrozumiały sposób (zob. wyrok z dnia 14 marca 2019r. C - 118/17, pkt. 48; wyrok z dnia 20 września 2018 r., C 51/17, pkt 68). Również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 grudnia 2019r., V CSK 382/18 wskazał, że zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenie kredytobiorcy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115 i z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, Legalis nr 1966950).

Stosownie do art. 69 ust. 1 Prawa bankowego przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Nie powinno zatem budzić wątpliwości, że obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu stanowi główne świadczenie kredytobiorców.

Zawarta w przedmiotowej umowie klauzula ryzyka walutowego oraz klauzula kursowa wpływa na wysokość świadczenia kredytobiorców. O wysokości kredytu i poszczególnych rat w przedmiotowej umowie decydowało odniesienie kwoty udzielonego kredytu do waluty obcej - CHF oraz przeliczenie, w momencie udostępnienia kredytu, kwoty wyrażonej w PLN na CHF, a następnie przeliczanie, w momencie spłaty każdej raty, rat kredytu określonych w CHF na PLN.

W konsekwencji klauzuli ryzyka walutowego jak i klauzuli kursowej nie można uznać za postanowienia uboczne, tylko określające główne świadczenia stron.

By móc zatem poddać kontroli wskazane postanowienia umowne pod kątem abuzywności, należało rozważyć, **czy postanowienia te zostały sformułowane w sposób jednoznaczny czy też nie.**

W wyroku z dnia 30 kwietnia 2014r., C-26/13 TSUE wskazał, że art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że warunek umowny musi być nie tylko wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, by był zrozumiały dla konsumenta

z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych postanowieniach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne.

W wyroku z dnia 18 listopada 2021r. wydanym w sprawie C-212/20 TSUE podkreślił ponownie, że wymóg zredagowania w sposób jasny i zrozumiały zakłada, że w wypadku umów kredytu na instytucjach bankowych ciąży obowiązek dostarczania kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomej i rozważnej decyzji.

W szczególności wymóg ów oznacza, że warunek, zgodnie z którym kredyt powinien zostać spłacony w tej samej walucie obcej co waluta, w której został zaciągnięty, ma być rozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, ale także w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i racjonalny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, do której kredyt był indeksowany, ale również oszacować – potencjalnie istotne – konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych. Dalej TSUE podkreślił,

że poinformowanie – przed zawarciem umowy – o warunkach umownych i skutkach zawarcia tej umowy ma fundamentalne znaczenie dla konsumenta. To w szczególności na podstawie tej informacji konsument podejmuje decyzję, czy zamierza związać się warunkami umownymi sformułowanymi uprzednio przez przedsiębiorcę (wyrok z dnia 10 czerwca 2021 r., (...), od C 776/19 do C 782/19, EU:C:2021:470, pkt 62 i przytoczone tam orzecznictwo).

Natomiast pozwany w niniejszej sprawie nie dopełnił tak określonych obowiązków względem powodów wobec czego uniemożliwił oszacowanie im konsekwencji ekonomicznych przyjętych na siebie zobowiązań.

Powodowie podpisali „Informację dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”, w której opisane było ryzyko kursowe i ryzyko zmian stóp procentowych, z którym należało się zapoznać przed wyborem waluty kredytu. W informacji podkreślono, że zaciągając zobowiązanie w walucie obcej, kredytobiorcy narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych, które sprawia, że zarówno rata spłaty, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. W informacji tej znalazły się również przykłady: wysokości raty kapitałowo-odsetkowej przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy procentowej, wysokości raty kapitałowo – odsetkowej przy założeniu, że stopa procentowa kredytu w CHF jest równa stopie procentowej kredytu w PLN, a kapitał jest większy o 20%; wysokości raty kapitałowo – odsetkowej przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy tj. o 10,9 %, wysokości raty kapitałowo – odsetkowej, przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400 pb albo o 1,1158 p.p., przy czym nie wskazano, w jaki sposób wzrost kursu CHF wpłynie na wysokość całego zadłużenia. Należy zwrócić uwagę, iż tego rodzaju pouczenie o ryzyku walutowym wraz z przykładową symulacją wzrostu kursu waluty i wysokością rat musi być odniesione do sytuacji finansowej konkretnego konsumenta w chwili zawierania umowy kredytu. Natomiast przedstawiona tabela nie odnosiła się do kredytu powodów.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślane jest, że w celu uznania realizacji przez bank obowiązków informacyjnych w zakresie ryzyka kursowego nie jest wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od klienta oświadczenia, zawartego we wniosku o udzielenie kredytu, o standardowej treści, iż został on poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Sąd Najwyższy zwracał uwagę, że istnieje obowiązek ostrzegawczy instytucji finansowej, która oferując kredyt powiązany z walutą obcą kredytobiorcy, niejednokrotnie takim, który nie ma zdolności kredytowej do zaciągnięcia kredytu złotowego, powinna dołożyć szczególnej staranności w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z takim produktem finansowym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2022r., I CSK 2538/22).

Z zeznań powodów M. G. (1) i A. G. (obecnie K.) wynikało, że przedstawiono im wykres historyczny zmian kursu CHF, z którego wynikały nieznaczne wahania kursowe. Natomiast nie przedstawiono im symulacji zmian CHF w przyszłości i wpływu tych zmian na wysokość raty i całego zadłużenia. Ponadto zapewniano ich, że będzie to dla nich najbezpieczniejszy kredyt z uwagi na niską ratę. Powodowie rozumieli, że zmiana kursu CHF wpłynie na wysokość raty, ale nie na wysokość całego zadłużenia.

Pozwany bank winien zaś przedstawić powodom przede wszystkim prognozy na przyszłość, informujące jak bardzo może wzrosnąć kurs CHF w okresie kredytowania i jak duże jest ryzyko wzrostu kursu waluty oraz obrazujące jak wzrost kursu CHF wpłynie na wysokość raty i całego zadłużenia. Takie symulacje liczbowe powinny przyczyniać się do zrozumienia przez powodów rzeczywistego znaczenia długoterminowego ryzyka związanego z możliwymi wahaniami kursów wymiany walut, a tym samym ryzyka związanego z zawarciem przedmiotowej umowy. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat, mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by powodowie mieli pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. Pozwany bank winien uprzedzić powodów, że w związku z zawarciem kwestionowanej umowy poniosą nieograniczone ryzyko kursowe, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat. Bank nie uświadomił powodów jak może zachować się kurs CHF w razie

wystąpienia sytuacji kryzysowych na świecie lub pogorszenia sytuacji gospodarczej w Polsce. Pozwany nie przekazał powodowi informacji pozwalających realnie ocenić zakres ryzyka kursowego i jego wpływu na stan zadłużenia i rzeczywisty koszt kredytu.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2022r., II CSKP 415/22 podkreślił, że jakkolwiek nie można oczekiwać od banku dokładnego przewidywania zmian kursu walutowego przez cały okres trwania umowy kredytu, to mając na względzie, że jest to podmiot profesjonalny, oferujący konsumentom produkt z góry już obciążony ryzykiem, winien on dołożyć wszelkich starań, aby w jak najbardziej przystępny i jasny sposób przedstawić to ryzyko. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że powoływanie się przez bank na złożenie w formie pisemnej oświadczeń o świadomości ryzyka walutowego o standardowej treści jest niewystarczające.

Warto w tym miejscu jeszcze przywołać wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, w którego uzasadnieniu Sąd Najwyższy podkreślił, że gdyby rzeczywiście zostało należycie wyjaśnione znaczenie zmiany kursu waluty

i ponoszonego ryzyka, to racjonalny kredytobiorca nie zdecydowałby się na kredyt powiązany z kursem waluty obcej oraz gdyby kredytujący bank zamierzał wystarczająco poinformować kredytobiorcę będącego osobą fizyczną - konsumentem o niebezpieczeństwach wynikających z kredytu powiązanego z kursem waluty obcej, to nie proponowałby w ogóle zawierania takich umów kredytowych, zdając sobie sprawę jako profesjonalista, że umowa taka może zostać łatwo oceniona jako nieuczciwa.

Ponadto w umowie nie wskazano, na podstawie jakich kryteriów bank ustalał kurs wymiany waluty obcej zarówno w momencie uruchomienia kredytu jak i spłaty poszczególnych rat, wobec czego prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walut. TSUE w powołanym już wyroku z dnia 18 listopada 2021r. wskazał, że okoliczności, iż kurs wymiany zmienia się w długim okresie, nie może uzasadniać braku wskazania w postanowieniach umowy oraz w ramach informacji dostarczonych przez przedsiębiorcę w trakcie negocjacji umowy kryteriów stosowanych przez bank w celu ustalenia kursu wymiany mającego zastosowanie do obliczania rat spłaty, co umożliwiłoby konsumentowi określenie w każdej chwili tego kursu wymiany. Trybunał zwrócił uwagę, że kredytobiorca musi zrozumieć, do czego się zobowiązuje, zwłaszcza co do sposobu obliczenia rat spłaty kredytu, który zaciąga.

W świetle powyższego należało zatem uznać, że kwestionowane postanowienia umowne nie spełniały kryterium jednoznaczności, co umożliwiło Sądowi dokonanie oceny **czy przedmiotowe postanowienia umowne kształtowały prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.**

Sprzeczne z dobrymi obyczajami są takie działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron.

Natomiast w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć głównie pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym mających charakter dyspozytywny (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, Nr 1, poz. 2). Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków wynikających z umowy na jego niekorzyść, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelnym traktowaniem (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, nie publ., z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC - ZD 2017, Nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, nie publ.; z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, nie publ. i z dnia 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12, nie publ.).

Ponadto Sąd Najwyższy w powoływanym już wyroku z dnia 28 września 2021r. wskazał, że rażące naruszenie interesów konsumenta nie musi dotyczyć nierównowagi ekonomicznej. Wystarczy, że będzie wynikać z poważnego naruszenia sytuacji prawnej konsumenta - ograniczenia treści praw, które przysługują mu na podstawie tej umowy

i stosownie do przepisów prawa, utrudnienia w korzystaniu z tych praw bądź nałożenia na konsumenta dodatkowego obowiązku, którego nie przewidują przepisy prawa (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 16 stycznia 2014 r., C. P., C-226/12, EU:C:2014:10, pkt 23).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, jak już zostało wcześniej zasygnalizowane, w umowie nie wskazano, na podstawie jakich kryteriów bank ustalał kurs wymiany waluty obcej zarówno w momencie uruchomienia kredytu jak i spłaty poszczególnych rat. Pozwany bank mógł kształtować kurs waluty w sposób dowolny, bez możliwości weryfikacji przez powodów. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w cytowanym już wyroku z dnia 18 listopada 2021r. podkreślił, że treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę. W konsekwencji TSUE doszedł od wniosku, że postanowienie, które nie pozwala konsumentowi na samodzielne określenie w każdej chwili kursu wymiany stosowanego przez przedsiębiorcę, ma nieuczciwy charakter.

W § 2 ust. 2 umowy widniał zapis mówiący o tym, że kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach bank miał wysłać do kredytobiorcy pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania miały wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo – odsetkowej. W myśl § 7 ust. 1 umowy kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w CHF ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu zgodnie z (...) Banku (...) S.A.

Z powyższych postanowień, ani z pozostałych postanowień umowy jak i regulaminu nie wynikało w jaki sposób bank tworzył tą „Tabelę kursów”, a zatem powodowie nie byli w stanie określić kursu wymiany stosowanego przez pozwanego. Ponadto prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walut. Nie ma przy tym znaczenia, czy stosowany przez pozwanego kurs wymiany walut miał charakter rynkowy, gdyż istotne było to, że powodowie nie mogli zweryfikować w żaden sposób tworzenia kursu kupna i sprzedaży walut przez bank. Nawet w sytuacji, gdyby kurs ten był kursem rynkowym istniałaby podstawa do przyjęcia, że klauzule kursowe są abuzywne albowiem potencjalnie dawały bankowi możliwość dowolnego kształtowania owego kursu i jednostronnego decydowania o wysokości rat spłat obciążających powodów.

Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie. W wyroku z dnia 27 lutego 2019r., II CSK 19/18 Sąd Najwyższy wskazał, że mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną banku, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 3851 § 1 k.c. W tym tonie wypowiedział się też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 kwietnia 2019r., III CSK 159/17 jak również w wyroku z dnia 29 października 2019r., IV CSK 309/18.

Trzeba jeszcze wskazać, że pod pozycją 3178 do rejestru klauzul niedozwolonych została wpisana następująca klauzula: „Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy”. Klauzula ta odpowiada swej treści postanowieniu umownemu zawartemu w § 2 ust. 2 przedmiotowej umowy.

Z kolei pod numerem (...) została wpisano klauzulę: „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia spłaty”, która jest niemal identyczna z postanowieniem umownym zawartym w § 7 ust. 1 umowy.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 21 października 2011r., VI ACa 420/11, oddalając apelację Banku (...) od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uznając ww. klauzule za niedozwolone wskazał, że zawarta w spornych postanowieniach klauzula waloryzacyjna nie może mieć charakteru blankietowego, ani odsyłać do stosowanego przez bank narzędzia informowania kontrahentów o przyjętych arbitralnie cenach kupna i sprzedaży walut (Tabela Kursów Walut Obcych). Sąd Apelacyjny w Warszawie podkreślił, że sporne klauzule nie odsyłają do jednoznacznie sformułowanego cennika tylko ustalają, że sposób realizacji umowy uzależniony jest od czynnika, którego istotne parametry nie podlegają żadnej weryfikacji i wyznaczane są arbitralnie przez kredytodawcę. Skoro bowiem bank może wybrać dowolne i nie poddające się weryfikacji kryteria ustalania kursów kupna i sprzedaży walut obcych, stanowiących narzędzie indeksacji kredytu i rat jego spłaty, wpływając na wysokość własnych korzyści finansowych i generując dla kredytobiorcy dodatkowe i nieprzewidywalne co do wysokości koszty kredytu, klauzule te rażąco naruszają zasadę równowagi kontraktowej stron na niekorzyść konsumentów, a także dobre obyczaje, które nakazują, by ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem i wykonywaniem umowy, o ile nie wynikają z czynników obiektywnych, były możliwe do przewidzenia, a sposób ich generowania poddawał się weryfikacji. Sąd Apelacyjny zwrócił nadto uwagę, że wprawdzie jedną z grup czynników wpływających na wysokość kursów walut obcych, mającą charakter obiektywny, druga grupa czynników ma jednak charakter subiektywny. Są to ustalane przez bank w sposób dowolny, w ramach świadomej polityki marketingowej, odchylenia od rynkowych kursów kupna i sprzedaży walut obcych.

Sąd Okręgowy związany jest wyrokiem uznającym powyższe klauzule umowne za niedozwolone. Należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15, że przewidziana w art. 479⁴³ k.p.c. rozszerzona podmiotowo prawomocność materialna wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone działa jednokierunkowo, tj. na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciwko pozwanemu przedsiębiorcy, przeciwko któremu ten wyrok został wydany. W efekcie omawiany wyrok działa na rzecz wszystkich (strony powodowej i wszystkich osób trzecich), ale tylko przeciwko konkretnemu pozwanemu przedsiębiorcy, który musi się liczyć z tym, że w każdym indywidualnym sporze z jego udziałem sąd - pozostając związany prejudycjalnym skutkiem tego wyroku - będzie musiał uznać dane postanowienie umowne za niedozwolone.

Ze względu na tożsamość pozwanego w rozpoznawanej sprawie i w sprawie, w której dokonano kontroli abstrakcyjnej postanowienia o identycznym brzmieniu i treści normatywnej co kwestionowane przez powodów postanowienia umowy kredytu, występuje związanie oceną prawną co do niedozwolonego charakteru tego postanowienia (art. 479⁴³ k.p.c.).

Ponadto należy podkreślić, że ocena zakwestionowanych postanowień nie może być zawężona tylko do przyjętego w umowie mechanizmu przeliczenia walut w oparciu o kurs kształtowany dowolnie przez bank w tabelach kursowych. Istotą kredytu indeksowanego do waluty obcej jest bowiem ryzyko zmiany kursu waluty, które w sposób nieograniczony obciąża powodów. Zawarcie przedmiotowej umowy narażało powodów na nieprzewidywalne i nieograniczone ryzyko kursowe skutkujące wzrostem zobowiązań mimo wykonywania umowy zgodnie z jej treścią. Również zachowanie pozwanego banku, który przedstawił powodom przedmiotową umowę jako korzystne rozwiązanie, a z drugiej strony nie przedstawił rzetelnej informacji odnośnie do ryzyka kursowego i możliwości znacznego wzrostu kursu CHF w okresie kredytowania stanowi działanie nielojalne.

W wyroku z dnia 20 września 2021r. wydanym przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygnaturze akt I ACa 479/21, Sąd ten zwrócił uwagę, że nielojalność banku wobec konsumenta, wyrażająca się w proponowaniu mu produktu związanego z istotnym ryzykiem walutowym i jednocześnie zaniechaniu rzetelnego

poinformowania konsumenta o tym, jak kosztowne mogą być dla niego skutki związania się takim kredytem, stanowi o naruszeniu dobrych obyczajów. Z kolei narażenie strony powodowej na nieograniczone wręcz wieloletnie ryzyko wzrostu zadłużenia stanowi o rażącym naruszeniu jej interesów jako konsumenta. Takie stanowisko Sąd Okręgowy w całości podziela i przyjmuje za własne.

Naruszenia dobrych obyczajów i rażącego naruszenia interesów powodów

w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. należało zatem upatrywać zarówno w sposobie przeliczania walut w oparciu o kurs kształtowany dowolnie przez bank w tabelach kursowych jak również w przerzuceniu na powodów nieograniczonego ryzyka kursowego wpisanego w konstrukcję kredytu indeksowanego do waluty obcej, o którym to ryzyku powodowie nie zostali w sposób prawidłowy poinformowani.

Reasumując, w ocenie Sądu, postanowienia umowne wprowadzające do umowy ryzyko kursowe i klauzule kursowe zawarte w § 2 ust. 2 umowy i § 7 ust. 1 umowy oraz § 8 ust. 3 regulaminu umowy należało uznać za niedozwolone.

Zaakcentować w tym miejscu wypada, że Sąd nie badał ziszczenia się przesłanek abuzywności w odniesieniu do innych postanowień łączącej strony umowy kredytu niż powołane na wstępie, uznając że umowa ta po wyłączeniu z niej klauzul waloryzacyjnych upada w całości, zatem bez znaczenia jest to, czy zawierała ona także inne postanowienia abuzywne.

Trzeba podkreślić, że oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (uchwała SN z 20.06.2018r., III CZP 29/17, Legalis nr 1786276), a zatem późniejsze zmiany regulaminu oraz podpisanie aneksów nie miało znaczenia dla oceny abuzywności kwestionowanych postanowień umowy.

Sąd Najwyższy wskazał, że zgoda konsumenta musi być jednoznacznie, wyraźnie i stanowczo ukierunkowana na sanowanie wadliwego postanowienia. Wyrażenie zgody na zmianę umowy przez wyeliminowanie niedozwolonego postanowienia (zastąpienie go innym, uzupełnienie itp.) - choćby zmiana ta była indywidualnie uzgodniona - nie może być traktowane samo przez się jako wyraz woli sanowania wadliwego postanowienia ze skutkiem *ex tunc*. W niniejszej sprawie powodowie zawarli szereg aneksów, ale nie wynikało z nich, by wyrazili świadomą zgodę na sanowanie niedozwolonych postanowień, a jedynie chcieli polepszyć swoją sytuację finansową.

W dalszej kolejności należało zatem określić konsekwencje prawne abuzywności wskazanych postanowień umownych.

Rozpatrzyć należało kilka możliwości rozstrzygnięcia. Pierwsza, to ustalenie nieważności umowy, która bez klauzuli niedozwolonej nie może dalej funkcjonować w obrocie prawnym, zwłaszcza ze względu na odpadnięcie *essentialia negotii* umowy kredytu. Druga to przyjęcie, że umowa jest ważna, ale w miejsce bezskutecznych postanowień nie wchodzi żadne dodatkowe postanowienia. Trzecia, to przyjęcie, że umowa jest ważna i jej uzupełnienie przez sąd przez wprowadzenie w miejsce niedozwolonych klauzul innego mechanizmu indeksacji.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. postanowienia takie nie wiążą powodów. Z kolei w myśl § 2 jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Nie ulega jednak wątpliwości, że jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej zmiany umowy, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy.

W ocenie Sądu, uznanie kwestionowanych postanowień umownych za abuzywne i ich eliminacja z łączącej strony umowy uniemożliwia określenie rozmiaru zadłużenia powodów jak i wysokości poszczególnych rat. W wyroku z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134). Oznacza to z kolei,

że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością). Ponadto za upadkiem umowy przemawia także i to, że po wyeliminowaniu klauzul kursowych w kredycie indeksowanym do waluty obcej, nie wiadomo, w jakiej wysokości mają być spłacane raty, skoro były one wyrażone w walucie obcej, co czyni umowę niewykonalną.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie jest możliwe przyjęcie, że umowa jest ważna, ale w miejsce bezskutecznych postanowień nie wchodzi żadne dodatkowe postanowienia. Pozostawienie oprocentowania LIBOR do oprocentowania kredytu złotówkowego wypaczałoby sens oraz cel zawartej umowy kredytowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134). Nie jest możliwe zatem zachowanie takiej umowy w mocy jako kredytu złotowego oprocentowanego stawką LIBOR, gdyż sprowadzałyby się to do nieuprawnionego przekształcenia przez sąd pierwotnej umowy.

W postanowieniu z dnia 23 czerwca 2022r., I CSK 2538/22 Sąd Najwyższy ponownie wskazał, że wyeliminowanie abuzywnych klauzul przeliczeniowych nie prowadzi do utrzymania w mocy kredytu indeksowanego kursem CHF jako kredytu złotowego oprocentowanego według stawki LIBOR (wyrok SN z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22); to samo dotyczy kredytu denominowanego kursem CHF (wyrok SN z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22).

Zdaniem Sądu, przyjęcie, że umowa jest ważna i że jest możliwe jej uzupełnienie przez sąd przez wprowadzenie w miejsce niedozwolonych klauzul innego mechanizmu indeksacji, nie zasługuje na akceptację.

W wyroku z 3 października 2019 r., C - 260/18, TSUE jednoznacznie uznał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnianiu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze tylko ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści takiej czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony wyrażą na to zgodę. TSUE w powołanym już wcześniej wyroku z dnia 18 listopada 2021r. przypomniał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym (zob. podobnie postanowienie z dnia 4 lutego 2021 r., (...), C 321/20, niepublikowane, EU:C:2021:98, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo). Również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 maja 2021r. III CZP 6/21 podkreślał, że w świetle orzecznictwa TSUE należy ocenić, czy upadek umowy narażałby konsumenta na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”.

Natomiast w niniejszej sprawie powodowie, po pouczeniu przez Sąd o skutkach uznania umowy za nieważną, oświadczyli, że wyrażają wolę ustalenia nieważności umowy, uważają, że jest to dla nich korzystne rozwiązanie i nie akceptują abuzywnych postanowień umowy.

Tym samym brak jest podstaw do poszukiwania przez Sąd przepisów o charakterze dyspozytywnym, które mogłyby znaleźć zastosowanie po usunięciu abuzywnych postanowień. Dodatkowo można wskazać, że takim przepisem nie jest art. 358 § 2 k.c. odwołujący się do kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski. Przepis ten został wprowadzony 24 stycznia 2009r., zatem nie może dotyczyć umowy zawartej wcześniej i sanować postanowień abuzywnych bezskutecznych od samego początku.

Z kolei TSUE w wyroku z dnia 18 listopada 2021r. wskazał, że nie wydaje się, aby art. 65 k.c., który zawiera ogólną regułę wykładni, stanowił przepis prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Dalej Trybunał dodał, art. 5 i 6 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by sąd krajowy, który stwierdził nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej dyrektywy, dokonał wykładni tego warunku

w celu złagodzenia jego nieuczciwego charakteru, nawet jeśli taka wykładnia odpowiadałaby wspólnej woli stron.

Sąd Najwyższy w powołanym już wyroku z dnia 28 września 2021r. wskazał, że nie zachodzi możliwość uzupełnienia abuzywnych postanowień umownych z odwołaniem się do zwyczaju czy zasad współżycia społecznego (art. 56 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c. i w zw. z art. 354 § 1 k.c.).

Powyższe potwierdził również Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w najnowszym wyroku z dnia 8 września 2022r., wydanym w sprawie C-80/21 do C-82/21, w którym stwierdził, że artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, który pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, zastąpić warunek umowny, którego nieważność została stwierdzona, albo wykładnią oświadczenia woli stron w celu uniknięcia unieważnienia tej umowy, albo przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, nawet jeśli konsument został poinformowany o skutkach nieważności tejże umowy i zaakceptował je.

Na marginesie należy jeszcze wskazać, że samo wejście w życie tzw. ustawy antyspreadowej w żaden sposób nie wpływa na ocenę abuzywności przedmiotowych postanowień umowy i jej konsekwencji dla bytu umowy. W założeniu ustawodawcy chodziło o doprecyzowanie na przyszłość reguł ustalania kursu wymiany walut oraz nieodpłatne umożliwienie dokonywania spłat kredytu bezpośrednio w walucie obcej. Omawiana ustawa nie przewidywała gotowych do zastosowania przepisów, które zastępowałyby ewentualne klauzule abuzywne, a jedynie nakładała na banki ciężar dokonania ogólnie określonych, wymagających skonkretyzowania in casu zmian umowy, co nie wystarcza dla przyjęcia domniemania, że owe konkretne rozwiązania są wynikiem należytego wyważenia ogółu praw i obowiązków stron przez ustawodawcę. Wskazana nowelizacja prawa bankowego nie usuwa ani nie ogranicza ryzyka walutowego, pozostaje ono na niezmiennym poziomie w stosunku do stanu z daty zawarcia umowy.

Reasumując, z uwagi na stwierdzony (powstały wskutek wyeliminowania klauzul niedozwolonych) brak essentialia negotii przedmiotowej umowy oraz niemożność jej wykonania po wyeliminowaniu abuzywnych postanowień, umowę należało uznać za nieważną, a stosunek prawny z niej wynikający za nieistniejący.

W niniejszej sprawie co prawda powodowie żądali ustalenia nieważności umowy kredytu, natomiast, w ocenie Sądu, tak sformułowane żądanie nie było precyzyjne. Dlatego też, Sąd doprecyzował je, ustalając, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z ww. umowy kredytu z uwagi na to, że umowa, zdaniem Sądu, jest nieważna.

Sąd w tym zakresie, kierował się wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., II CSK 56/15, w którym Sąd Najwyższy podkreślił, że z treści art. 189 k.p.c. wynika, że powód może żądać ustalenia istnienia albo nieistnienia konkretnego stosunku prawnego lub prawa. Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że zarówno nieważność czynności prawnej, jak i jej nieistnienie (brak tej czynności) powodują, że stosunek prawny, który miałby z czynności prawnej wynikać, nie powstaje, a zatem nie istnieje. Z punktu widzenia art. 189 k.p.c. formułowanie w takim wypadku żądania jako zmierzającego do ustalenia (stwierdzenia) nieważności lub nieistnienia czynności prawnej (umowy) stanowi często stosowany, ale niezbyt precyzyjny skrót myślowy, utożsamiający zdarzenie prawne mające być źródłem stosunku prawnego z tym stosunkiem. Takie żądanie należy kwalifikować w drodze jego wykładni - zarówno wtedy, gdy obejmuje tylko ustalenie (stwierdzenie) nieważności, jak i wtedy, gdy obejmuje tylko ustalenie nieistnienia czynności prawnej - tak samo, tj. jako zmierzające do ustalenia - w myśl art. 189 k.p.c. - nieistnienia stosunku prawnego, który miałby wynikać z tej czynności prawnej, a okoliczności, które są powoływane jako motywacja dla twierdzenia o nieważności lub nieistnieniu czynności prawnej (umowy) - jako jego podstawę faktyczną. Uznanie w świetle okoliczności powołanych jako podstawa faktyczna żądania, że czynność prawna jest nieważna albo nieistniejąca bądź dotknięta inną sankcją jej wadliwości powodującą, że stosunek prawny, który miałby z niej wynikać, nie istnieje, stanowi wówczas jedynie przesłankę rozstrzygnięcia o żądaniu, a nie sam przedmiot tego rozstrzygnięcia. Praktykowany uproszczony sposób sformułowania żądania pozwu przez odniesienie się do samego następstwa wadliwości czynności prawnej nie wiąże sądu w tym sensie, że sąd ten stosując prawo materialne dokonuje własnej

kwalifikacji faktów wskazanych przez stronę. Nieprawidłowe wskazanie skutków wadliwości czynności prawnej nie wyznacza więc granic żądania w rozumieniu art. 321 § 1 k.p.c., jak również nie uzasadnia oddalenia powództwa w wypadku, gdy sąd przyjmie inne następstwo wadliwości czynności prawnej niż to, które wskazali powodowie.

W konsekwencji Sąd w punkcie I wyroku na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 385¹ k.c. ustalił, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zawartej pomiędzy powodami M. G. (1), A. G. (obecnie K.) i M. G. (2) a Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W..

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021r., III CZP 6/21, Sąd ten wskazał, że płatności kredytobiorcy z tytułu spłaty kredytu oraz wypłata środków pieniężnych przez bank są świadczeniami nienależnymi i podlegają zwrotowi (art. 410 § 1 k.c. w związku z art. 405 k.c.), a nadto stwierdził, że roszczenia o zwrot tych świadczeń są, zgodnie z teorią dwóch kondykcji, od siebie niezależne.

Z kolei w uchwale z dnia 16 lutego 2021r. Sąd Najwyższy uznał, że z art. 410 § 2 k.c. wynika, że świadczenie spełnione w wykonaniu nieważnego zobowiązania jest - z zastrzeżeniem przypadków tzw. konwalidacji - świadczeniem nienależnym, a tym samym zgodnie z art. 410 § 1 k.c. w związku z art. 405 k.c. podlega zwrotowi jako korzyść majątkowa uzyskana bezpodstawnie kosztem świadczącego, co do zasady bez potrzeby ustalania, czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło osobę, na której rzecz świadczenie zostało spełnione, ani czy majątek spełniającego świadczenie uległ zmniejszeniu. Samo bowiem spełnienie świadczenia wypełnia przesłankę zubożenia po stronie świadczącego, a uzyskanie tego świadczenia przez odbiorcę - przesłankę jego wzbogacenia.

Konsekwencją zatem ustalenia nieważności umowy, jest zwrot tego, co strony sobie wzajemnie świadczyły, a zatem zwrotowi podlegały dochodzone przez powodów raty kapitałowo – odsetkowe, składki z tytułu ubezpieczenia pomostowego oraz składki na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego oraz prowizja z tytułu podwyższonego ryzyka. Upadek umowy, pociągał za sobą obowiązek ich zwrotu. Podstawa ich uiszczenia wynikała bowiem z umowy, która została uznana za nieważną. W ocenie Sądu ubezpieczenie niskiego wkładu własnego upadło wraz z umową kredytu jako akcesoryjne w stosunku do tej umowy (tak też Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 15 października 2021r., V ACa 689/18). Nie budzi wątpliwości, że umowa ubezpieczenia niskiego wkładu nie zabezpieczała interesu konsumenta, lecz wyłącznie interes banku. Z punktu widzenia kredytobiorcy ubezpieczenie niskiego wkładu stanowiło jedynie wymagany przez bank warunek udzielenia mu kredytu, co przesądza o bezpośrednim związku pomiędzy umową kredytu, a będącą jego pochodną umową ubezpieczenia (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygnaturze akt I ACa 943/21).

W świetle powyższego, na podstawie art. 410 § 1 k.c. w związku z art. 405 k.c. Sąd zasądził w punkcie II wyroku od pozwanego na rzecz powoda M. G. (1) i na rzecz powódki A. K. kwoty po 152 257,20 zł, co stanowiło łącznie kwotę 304 514, 40 zł, na którą składały się: kwota 283 501,80 zł tytułem rat kapitałowo-odsetkowych, kwota 8844,24 zł tytułem kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (16 844,24 zł -8000 zł), kwota 1 143 zł tytułem ubezpieczenia pomostowego oraz kwota 11 025,36 zł tytułem prowizji za zwiększone ryzyko banku z tytułu niskiego wkładu własnego uiszczonych w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 5 sierpnia 2021r. Wysokość tych kwot wynikała z wydanych przez pozwanego zaświadczeń.

Sąd zasądził ww. kwoty wyłącznie na rzecz powodów M. G. (1) i A. K., z uwagi na to, że tylko oni spłacali należności wynikające z umowy kredytu. Ponadto powodowie M. G. (1) i A. K. od maja 2022r. są rozwiedzeni.

Nie było podstaw do zasądzenia dochodzonych kwot solidarnie na rzecz powodów. Zgodnie z treścią art. 369 k.c. zobowiązanie jest solidarne, jeśli to wynika z ustawy lub czynności prawnej. O ile solidarność bierną małżonków można wyprowadzić z art. 46 k.r.o. w zw. z art. 1034 k.c., to brak jest takiego przepisu, który wprowadzałby solidarność czynną małżonków (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 kwietnia 2014r., I ACa 1435/13). Również umowa nie statuowała solidarności czynnej po stronie powodów.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz art. 455 k.c., przy czym Sąd miał na względzie, że dopiero po podjęciu przez kredytobiorcę- konsumenta wiążącej (świadomej, wyraźnej i swobodnej)

decyzji o braku zgody na niedozwolone postanowienia i braku sanowania przedmiotowej umowy, umowa staje się trwale bezskuteczna (nieważna) i strony mogą zażądać skutecznie zwrotu nienależnego świadczenia.

W ocenie Sądu, oświadczenie powodów zawarte w pozwie co do woli skorzystania z ochrony konsumenckiej było dostatecznie jasne, jednoznaczne i czytelne co do tego, w jakim zakresie powodowie kwestionowali umowę, które postanowienia umowy podważali jako abuzywne i z jakich przyczyn.

Trzeba w tym miejscu odwołać się do wyroku TSUE z dnia 7 grudnia 2023r. wydanego w sprawie o sygnaturze C-140/22, w którym to wyroku Trybunał podkreślił, że artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że w kontekście uznania nieważności w całości umowy kredytu hipotecznego zawartej z konsumentem przez instytucję bankową ze względu na to, iż umowa ta zawiera nieuczciwy warunek, bez którego nie może ona dalej obowiązywać stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą wykonywanie praw, które konsument wywodzi z tej dyrektywy, jest uzależnione od złożenia przez tego konsumenta przed sądem oświadczenia, w którym twierdzi on, po pierwsze, że nie wyraża zgody na utrzymanie w mocy tego warunku, po drugie, że jest świadomy z jednej strony faktu, że nieważność wspomnianego warunku pociąga za sobą nieważność wspomnianej umowy, a z drugiej – konsekwencji tego uznania nieważności, i po trzecie, że wyraża zgodę na uznanie tej umowy za nieważną. Ponadto TSUE zwrócił uwagę, że nałożenie na konsumenta obowiązku złożenia sformalizowanego oświadczenia w celu dochodzenia roszczeń mogłoby podważyć odstrasżający skutek, jaki art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z art. 7 ust. 1 tej dyrektywy zamierza przypisać stwierdzeniu nieuczciwego charakteru warunków istniejących w umowach zawieranych przez przedsiębiorcę z konsumentami (wyrok z dnia 21 grudnia 2016 r., G. N. i in., C#154/15, C#307/15 i C#308/15, EU:C:2016:980, pkt 63), ponieważ zachęcałoby to przedsiębiorców do odrzucania pozasądowych żądań konsumentów mających na celu stwierdzenie nieważności nieuczciwych warunków, zważywszy, że są oni zobowiązani, w celu dochodzenia swoich praw wynikających ze wspomnianej dyrektywy, do złożenia sformalizowanego oświadczenia przed sądem.

W ocenie Sądu pozwany mógł mieć świadomość trwałej bezskuteczności spornej umowy od momentu doręczenia odpisu pozwu. Zatem pozwany winien w takiej sytuacji spełnić świadczenie niezwłocznie, przy czym z uwagi na fakt, że jest to spółka akcyjna, Sąd stanął na stanowisku, że wystarczającym terminem na realizację wszystkich związanych z tym czynności jest termin 14 dni liczony od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu. Doręczenie odpisu pozwu pozwanemu nastąpiło w dniu 9 listopada 2021r. Termin ten upłynął z dniem 23 listopada 2021r., a zatem odsetki ustawowe za opóźnienie zostały zasądzone od dnia następnego po upływie wyżej wskazanego terminu czyli od dnia 24 listopada 2021r.

Powództwo zostało zatem także oddalone w zakresie żądania zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie za okres wcześniejszy niż wyżej wskazany, o czym Sąd orzekł w punkcie III wyroku.

W wezwaniu do zapłaty powodowie powoływali się bowiem na nieważności, ale nie wywodzili jej z abuzywności kwestionowanych postanowień umownych.

Za chybiony należało uznać podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia. W ocenie Sądu, roszczenie powodów stanowiące przedmiot niniejszego sporu nie ma charakteru okresowego, jest to bowiem roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, więc zasadne było zastosowanie 10 - letniego okresu przedawnienia co do świadczeń nienależnie uiszczonych do wejścia w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104) tj. do dnia 9 lipca 2018 r. (zgodnie bowiem z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 ustawy zmienianej w art. 1, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym) oraz 6 – letniego terminu przedawnienia co do świadczeń nienależnie uiszczonych po 9 lipca 2018r.

Warto w tym względzie przywołać stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy

w wyroku z dnia 11 grudnia 2019r., V CSK 382/18, numer 2277328, że ponieważ świadczenia spełnione na podstawie tej umowy podlegają zwrotowi stosownie do reżimu zwrotu nienależnego świadczenia, to dotyczy również reguł przedawnienia wynikających zeń roszczeń. Biorąc pod uwagę zastrzeżoną dla kredytobiorcy-konsumenta możliwość podjęcia ostatecznej decyzji co do sanowania niedozwolonej klauzuli albo powołania się na całkowitą nieważność umowy także wtedy, gdy mogłaby zostać utrzymana w mocy przez zastąpienie klauzuli abuzywnej stosownym przepisem (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko Raiffeisen Bank (...), pkt 55, 67), należy uznać, że co do zasady termin przedawnienia tych roszczeń może rozpocząć bieg dopiero po podjęciu przez kredytobiorcę- konsumenta wiążącej (świadomej, wyraźnej i swobodnej) decyzji w tym względzie (co do tej decyzji por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 4 czerwca 2009 r. w sprawie C-243/08, P. Z.. przeciwko E. G., pkt 33-35, z dnia 21 lutego 2013 r. w sprawie C-472/11, (...) Bank (...) przeciwko C. C., V. C., (...) -88, pkt 27, 31, 35, z dnia 30 maja 2013 r. w sprawie C-488/11, D. F. B., K. G. przeciwko J. B., pkt 49, 52 i z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko Raiffeisen Bank (...), pkt 53-54, 66-67). Dopiero bowiem wówczas można uznać, że brak podstawy prawnej świadczenia stał się definitywny, a strony mogły zażądać skutecznie zwrotu nienależnego świadczenia.

Z zeznań powodów wynikało, że o tym, iż umowa kredytu jest wadliwa dowiedzieli się w listopadzie 2020r., gdy zwrócili się do kancelarii prawnej w celu analizy umowy pod kątem jej abuzywności. W efekcie, termin przedawnienia nie upłynął przed datą złożenia przez powodów pozwu.

Argumentacja pozwanego, że korzyść, którą miał uzyskać, zużył w taki sposób, że nie jest wzbogacony względem powodów nie mogła skutkować oddaleniem powództwa. Trafnie Sąd Najwyższy stwierdził w wyroku z dnia 4 kwietnia 2008 r. (I PK 247/07, Legalis nr 125928), że zasadne powołanie się na wygaśnięcie obowiązku wydania korzyści wymaga nie tylko udowodnienia jej zużycia, lecz nadto takiego zużycia, które powoduje trwający brak wzbogacenia. Gdy korzyść stanowią sumy pieniężne nie wystarcza zatem samo ich wyzbycie się (wydatkowanie). Chodzi o takie wydatkowanie, które nie pozostawia stanu wzbogacenia. Dalsze zainwestowanie środków pieniężnych, nie czyni zadość przesłankom wygaśnięcia obowiązku wydania korzyści. W pierwszej kolejności należy zatem wskazać, że pozwany nie wykazał zużycia korzyści, w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. A nawet, jeśliby hipotetycznie przyjąć brak wzbogacenia po stronie pozwanej, to pozwany winien liczyć się z obowiązkiem zwrotu korzyści, mając na uwadze, że to on skonstruował umowę, która wobec zawarcia w niej abuzywnych postanowień, jest nieważna.

Odnosząc się zaś do powołanego przez pozwanego art. 411 pkt 1 k.c., to również należy wskazać, że argumentacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie w tym zakresie. W art. 411 pkt 1 k.c. wyłączono żądanie zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, co jednak nie dotyczy sytuacji, w której spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Z tą ostatnią sytuacją mamy do czynienia w rozpoznawanej sprawie, gdyż powodowie spłacali raty kredytu w wykonaniu nieważnej umowy kredytu.

Nie można było mówić o nadużyciu prawa przez stronę powodową. Podkreślić należy, że przepis art. 5 k.c. jest klauzulą generalną i jedynie w wyjątkowych sytuacjach może stanowić podstawę oddalenia powództwa. Odmowa udzielenia ochrony prawnej na podstawie art. 5 k.c. z uwagi na jego wyjątkowy charakter, musi być uzasadniona istnieniem okoliczności rażących i nieakceptowanych w świetle powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości. Zasadniczą podstawę stwierdzenia o wystąpieniu nadużycia prawa stanowić powinna analiza zachowania uprawnionego. Jego negatywna ocena może wynikać m.in. z faktu, że zajęcie zostało przez niego sprowokowane albo też z faktu wykorzystania położenia drugiej strony (vide: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2009 roku, IV CSK 290/09, Lex nr 560607).

W okolicznościach niniejszej sprawy samo wykonywanie przez powodów prawa do żądania zapłaty kwoty objętej pozwem z uwagi na nieważność umowy i żądanie ustalenia nieważności umowy nie daje jakichkolwiek podstaw do stwierdzenia, że wykonywanie tego prawa jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. Twierdzenie pozwanego jest tym bardziej chybione w sytuacji gdy ustalono, że postanowienia łączącej strony umowy są abuzywne z powodu działań pozwanego. W końcu przecież to

pozwany opracował projekt umowy który w sposób oczywisty narusza interesy konsumentów. Nie może powoływać się na naruszenie zasad współżycia społecznego osoba, która sama zasady te (lub przepisy prawa) narusza (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2020 roku, I CSK 812/19, Legalis nr 2480093). W ocenie Sądu powodowie nie nadużyli swych uprawnień wynikających z posiadania statusu konsumenta, w szczególności nadużycie tego prawa nie może przejawiać się w wytoczeniu niniejszego powództwa, jak również w samym kwestionowaniu postanowień ww. umowy.

O kosztach procesu, Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1¹ k.p.c. wobec tego, że powodowie ulegli tylko co do nieznaczącej części swego żądania. Na zasądzone koszty procesu złożyła się kwota 1 000 zł z tytułu opłaty od pozwu, kwota 51 zł z tytułu opłaty skarbowej, 100 zł z tytułu opłaty od wniosku o udzielenie zabezpieczenia, kwota 100 zł z tytułu opłaty od wniosku o uzasadnienie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia oraz kwota 10 800 zł z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika w osobie adwokata zgodnie z § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty zgodnie z art. 98 § 1¹ k.p.c., o czym orzeczono w punkcie IV wyroku. Koszty te zostały zasądzone odrębnie na rzecz każdego z powodów (Sąd podzielił wynagrodzenie pełnomocnika powodów przez liczbę powodów oraz wliczył poszczególne opłaty dokonane przez powodów) tj. na rzecz powoda M. G. (1) w kwocie 4 651 zł (3600 zł + 1000 zł + 51 zł), na rzecz powódki A. K. w kwocie 3 800 zł (3600 zł + 100 zł + 100 zł) oraz na rzecz powódki M. G. (2) w kwocie 3600 zł.

ZARZĄDZENIE

(...).